

INTROIT	„A v podobě člověka se ponížil (rozuměj: Ježíš), v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše.“ (Filipským 2,7d-9a)
1. PÍSEŇ (vstup)	EZ 308,12-15 <i>Jezu Kriste štědrý kněže</i>
MODLITBA	– vlastní –
1. ČTENÍ (SZ)	Genesis 3,14-19
ŽALM	Žalm 23. – responsoriálně
2. ČTENÍ	Marek 15,(25-)34-39
KÁZÁNÍ	– vlastní + VYZNÁNÍ VÍRY –
ZPOVĚĎ	Povstaňte a odpovězte mi před vševědoucím Pánem Bohem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí na tyto zpovědní otázky: <p>1. Uznáváte upřímně a pokorně, že jste proti Pánu Bohu zhřešili a Jeho nemilost si zasloužili, uznáváte-li odpovězte: „Uznávám“ (...) Uznávat máme, neboť kdybychom říkali, že nemáme hříchy, klamali bychom a nebylo by v nás pravdy.</p> <p>2. Litujete kajícím a upřímně, že jste se srdcem i myšlením, slovy i skutky hříchů dopustili a tím Pána Boha rozhněvali, litujete-li odpovězte: „Lituji!“ Litovat máme podle příkladu všech kajících hříšníků: krále Davida, který si žádal čisté srdce, ženy – hříšnice, marnotratného syna, plačícího Petra, kajícího lotra i jiných.</p> <p>3. Věříte, že Vám Bůh pro zásluhy, umučení a smrt svého Syna odpustí všechny vaše hříchy, věříte-li odpovězte: „Věřím!“ Věřit máme, neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby každý, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.¹</p> <p>Jako služebník řádně ustanovený církví ke službě slova, zvěstuji vám, kajícím, slovo milosti z listu svatého apoštola Pavla k Efezským: „Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar...“ (Efezským 2,8-9a)</p>
2. PÍSEŇ (VP)	EZ 308,1-5 <i>Jezu Kriste štědrý kněže</i>
SVÁTOST	– viz níže (obvyklý pořad) –
POSLÁNÍ	„Kdo zvítězí bude oděn bělostným rouchem a jeho jméno nevymažu z knihy života, nýbrž přiznám se k němu před svým Otcem a před jeho anděly. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.“ (Zjevení 3,5-6)
3. PÍSEŇ (závěr)	EZ 485 <i>Král věčný nás požehnej</i>

¹ K liturgii zpovědi srov. FILO, Július a kol. *AGENDA Evanjelickéj cirkvi augsburského vyznania na Slovensku*. Bratislava: ECAV, 1996, str. 114.

PREFACE (2. POSTNÍ):

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, skrze našeho Pána, Ježíše Krista.

Neboť skrze něho nám dáváš čas spásy a očisťuješ naše srdce: když nás náš hřích zavádí na scestí, ty nás vždy znovu obracíš zpátky k sobě, abychom se neuzavírali ve svém sobectví, ale otevírali se tobě, Bože, protože jenom v tobě je naše budoucnost. A proto tě společně chválíme a se všemi nebeskými zástupy voláme:

Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů. Nebe i země jsou plny tvé slávy. Hosana na výsostech, požehnaný, který přichází ve jménu Páně. Hosana na výsostech!

EUCHARISTICKÁ MODLITBA (IV. – UPRAVENÁ):

LITURG S ROZPJATÝMA RUKAMA DÍ:

Děkujeme ti, svatý Otče, a vyznáváme, že jsi veliký a žes všechna svá díla učinil dobře v přenesmírné moudrosti a lásce. | Člověka jsi stvořil k svému obrazu, svěřil jsi mu do rukou celý svět, aby vládl nade vším tvorstvem, pečoval o něj a střežil ho, a sloužil toliko tobě, svému Stvořiteli. A když člověk zhřešil, odepřel ti poslušnost a ztratil tvé přátelství, tys ho přece nenechal napospas smrti. Slitovával ses nad lidmi a pomáhal jim, aby tě hledali a nacházeli. Častokrát jsi jim nabízel smlouvu a kázáním proroků jsi je učil očekávat spásu. | A tak jsi, Otče, miloval svět, žes k naší spáse poslal svého jediného Syna, když přišla plnost času. | Mocí svatého Ducha se stal člověkem, narodil se z Panny Marie, žil náš život a podobal se nám ve všem, vyjma hříchu. Chudým zvěstoval spásu, zajatým vykoupení a zarmouceným radost. A naplnil tvou vůli a byl poslušný až k smrti kříže; svou smrtí přemohl naši smrt a svým vzkříšením obnovil život. | A abychom již nežili sami sobě, ale žili pro něho, tvého Krista, pro nás ukřižovaného a vzkříšeného, poslal jako svůj první dar těm, kdo v něho uvěřili, tvého svatého Ducha; a ten dále koná ve světě jeho dílo, všechno naplňuje a posvěcuje.

1. **S RUKAMA VZTAŽENÝMA NAD DARY DÍ:** Proto tě, Otče, pokorně prosíme: Ať svatý Duch posvětit tyto dary, chléb a víno, aby se staly tělem + a krví + našeho Pána, Ježíše Krista. Neboť skrze tělo a krev tvého Syna obnovujeme s tebou věčnou smlouvu a konáme veliké tajemství, které nám odkázal.

SLOVA USTANOVENÍ – KONSEKRACE

Neboť náš Pán Ježíš Kristus, v tu noc, kdy byl zrazen...

BERE PATENU S HOSTIEMI DO RUKOU:

vzal chléb, vzdal díky, lámal, dával jej svým učedníkům a řekl: **„Vezměte a jezte z toho všichni: TOTO JE + MOJE TĚLO, které se za vás vydává!“** POZDVIHNE.

BERE KALICH S VÍNEM DO RUKOU:

Stejně tak, když bylo po večeři, vzal kalich, vzdal díky, dával jej svým učedníkům a řekl: **„Vezměte a pijte z něho všichni: TOTO JE KALICH + MÉ KRVE, která se prolévá za vás a za mnohé na odpuštění hříchů! Toto je smlouva nová a věčná, to čiňte na mou památku!“** POZDVIHNE.

S ROZPJATÝMA RUKAMA DÁLE DÍ: Proto konáme, Bože, slavnou památku našeho vykoupení: | Zvěstujeme, že Kristus zemřel a sestoupil mezi mrtvé, vyznáváme, že vstal z mrtvých a usedl po tvé pravici a děkujeme ti, že můžeme přijímat jeho tělo a krev, vždyť v něm máš zalíbení a celý svět spásu. | Shlédni, dobrotivý Otče, na velebnou svátost těla a krve Kristovy, kterou jsi ty sám vložil do rukou své církvi, | dej všem, kdo budou z tohoto jednoho chleba jíst a z tohoto jednoho kalicha pít, ať jsou v Duchu svatém skutečně jedno dokonalé a živé tělo Kristovo, k chvále tvého jména.

2. A ještě, Bože, prosíme: Pamatuj na všechny, za které se tvůj Syn na Golgotě obětoval, zvláště na našeho synodního seniora JOELA, na superintendenta MARIÁNA, na emeritního papeže BENEDIKTA a zdejšího biskupa DOMINIKA, všechny ostatní duchovní a na všechny kolem shromážděné, na všechny svůj lid i na všechny, kdo tě hledají s upřímným srdcem. | A nám všem, svým dcerám a synům, dej, dobrotivý Otče, nebeské dědictví spolu s blahoslavenou Pannou a Bohorodičkou Marií, s tvými apoštoly a svatými ve tvém království a s celým vesmírem vysvobozeným z otroctví hříchu a smrti, ať tě oslavujeme a chválíme skrze našeho Pána, Ježíše Krista...

SEPNE RUCE: neboť skrze něho dáváš světu všechno dobré.

3. **POZDVIHNE PATENU I KALICH A ŘÍKÁ:** Skrze něho a s ním a v něm je všechna tvá moc a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha svatého po všechny věky věků.

LID ODPOVÍ: Amen!²

Vstupní modlitba (přibližný text, kazatel se ji modlil „spatrá“)³

Náš nebeský Otče, ty víš, odkud přicházíme, zda-li z kruhu rodiny, ze společenství přátel anebo z veliké osamocenosti, zda-li ze školních škamen, anebo z času, který by jinak byl volný. Ty víš, kdo my jsme, lidé jistí i nejistí, lidé s dobrým i se zlým svědomím, lidé teologii vyučující i lidé teologii se učící, theologové (a theoložky) dobří (dobré) i theologové (a theoložky) špatní (špatné), lidé z jádra i okraje tvé církve, věřící (hodně), věřící málo a někdy vůbec nevěřící.

Ve vší své nestejnosti jsme však stejní v tom, že jsme „bytím k smrti“, že jeden každý (jedna každá) musíme zemřít; jsme však stejní (!) též v tom, že je jednomu každému (jedné každé) z nás zaslíbena a darována Tvá milost ve Tvém Synu, Ježíši Kristu (našem Pánu a bratru).

Pro něho tě tedy prosíme: Slyš nás, když k Tobě budeme mluvit v modlitbách a písních (!), a dej, ať my Tě slyšíme, když k nám budeš mluvit v biblických textech i kázání!

Buď tedy nyní s námi svým Duchem svatým.

Amen!

1983.

3 K tomu srov. vzorovou modlitbu Karla Bartha, jíž je tato parafráze: *AGENDA Českobratrské církve evangelické II.*, Praha, 1983, str. 169n.

Text kázání

Již církevní otcové si byli vědomi toho, co to znamená „půst“, když alegoricky vykládali starozákonní příběh o *vyvedení Izraele z Egypta*, tak vlastní vyvedení z Egypta a přechod Rudým mořem viděli jako Křest, čtyřicetiletý pobyt Izraele na poušti jako lidský život a přechod přes Jordán do zaslíbené země coby smrt a vstup do Božího království.

Totéž schéma nalézáme i v evangeliích, vždyť podle ho nese i život Páně podle evangelijní zvěsti: Po křtu Janově v Jordáně – začátek křesťanského života – pobývá Ježíš na poušti po čtyřicet dnů – vlastní předjímka celého následujícího Ježíšova spásitelného/spásitelského života – kde vyhladoví až k smrti a je pokoušen ďáblem a v pokušeních vítězí – předjímka Ježíšovy spásitelné smrti a vzkříšení (velikonočních událostí).

Půst jakoby symbolizoval *celý lidský život*, ovšem *život časný*, tedy život vždy již směřující ke smrti a smrtí končící... (Lidský) život je tudíž rámován smrtí – *půst je rovněž rámován zvěstí o smrti*, ovšem **zvěstí dvojí!** Tak **o popeleční středě z Písma slyšíme**: „*Pomni člověče, že jsi jen prach a v prach se navrátíš!*“⁴ To jsou slova Starého zákona a také slova Božího zákona, která ukazují náš hřích. Kdežto **na Velký pátek z Písma slyšíme zvěst o ukřižování Páně**⁵ – jeho smrti –, což je slovo Nového zákona a také slovo Evangelia o naší spáse.⁶

4

Gn 3,19b; srov. **první čtení**.

5 Srov. Mk 15,25-39 a par.; srov. **druhé čtení**.

6 K tomu odkazuje a do tohoto uvádí celá křesťanská liturgie, vždyť kupříkladu obřady důležité katechumenátu jsou umístěny do postního času. O velikonoční vigílii se pak spojují motivy

O tomto vztahu mezi naší smrtí a smrtí Páně je naše dnešní kázání:⁷

„Milí bratři a milé sestry!“ Pokud chce křesťan vzpomínat na smrt svého Vykupitele, Ježíše Krista, tak, aby toto jeho oslavné vzpomínání nabylo trvalé platnosti a aby v něm skrze víru začalo vykupitelsky působit, pak se musí snažit o pochopení smrti jako takové. Ačkoli se může o tom, co vůbec je smrt, poučit také z poselství o smrti Kristově, musí si přece jen s sebou přinášet zažitý již pojem smrti⁸, aby vůbec porozuměl tomu, co znamená zvěst že: Jeden zemřel za všechny.

Výpovědi o smrti tu nejsou myšleny jako čistě biologické, nýbrž jako výpovědi křesťanské víry. Biologická stránka smrti je pouze jedním z momentů smrti, o který se zajímá víra, jež člověka vidí jako věčně platnou osobu, pro kterou je smrt rozhodující událostí její osobní historie.⁹

---

vyvedení Izraele z Egypta a přechodu rudým mořem s Kristovou spasitelnou sebeobětí – obě se potkává ve křtu, jež je zároveň odkazem ke vzkříšení.

7 K následujícím úvahám, jež nesou celé kázání, **nás podnítila, dovedla a inspirovala slova Karla Rahnera**, viz RAHNER, Karl. *Schriften zur Theologie. Band VII*. 1. vyd. Einsiedeln: Benziger, 1966, **str. 273-280**. Srov. taktéž postní meditace od téhož autora: RAHNER, Karl. *Meditationen zum Kirchenjahr*. Leipzig: St. Benno, 1967.

8 K tomu srovnej přednášku Martina Heideggera *O pravdě bytí* (HEIDEGGER, Martin. *O pravdě bytí*. Praha: Mladá Fronta, 1993.), kde se mluví o ‚pobytu‘ zejména jakožto o ‚bytí k smrti‘.

9 Zde se zřetelně ukazuje vlastní theologická metoda Rahnerova, jež má jakýchsi „5 bodů“.

1. Lidé ve svých činech poznání a svobody přesahují samy sebe, ježto mají charakter neomezené otevřenosti, což se ukazuje v lidském hledání smyslu pozemské existence. 2. V průběhu tohoto hledání lidé sice vnímají sebe samé jakožto konečné, přece si však kladou neomezeně otevřené otázky, doufajíce, že nakonec najdou smysl své zkušenosti v absolutním, Božím, „Ty“, jemuž lze bezmezně důvěřovat. 3 „Objektivní dějinná skutečnost“ a „subjektivní lidská existence“ vytvářejí jednotu, neboť jak sebesdílení Božího „Ty“, tak lidská naděje se zprostředkovávají v dějinách. Lidská naděje je tudíž naděje dějinná a objevuje se v historii jako výsledek Boží přítomnosti v konkrétních lidských dějinách. 4. Lidé existují v čase a prostoru, a tak právě v dějinách mohou nalézt odpověď na své tázání po smyslu sebe sama, totiž nezvratné Boží zaslíbení. 5. Ono neodvolatelné Boží zaslíbení může být ve světě a v dějinách vyjádřeno jen ve svobodném subjektu. Jen on se může stát výrazem přijaté Boží přítomnosti a stává se tak modelem, který má exemplární význam pro celý svět.

K tomu srov. REGNER, Jan, *Malý úvod do theologické metody*, [online] <http://regnerjan.sweb.cz/> [27. července 2011] 1.3.4., zvláště tamní poznámka 71.

První věc, kterou víra o smrti vypovídá, je její všeobecnost. Zdálo by se, že je to samozřejmé a jen se opakuje přirozená lidská zkušenost, tato výpověď víry je však adresována jednomu každému člověku jako pravda jeho vlastní existence, již musí přijmout. Takto pochopena se všeobecnost smrti již jako natolik samozřejmá nejeví. Víme sice, že umřít „se“ musí, tím se však ještě neříká, že „já“ jsem skutečně pochopil, že „já“ již jsem na cestě ke smrti a že právě i „já“ musím umřít; neříká se tím ani, že před tímto rozpoznáním po celý život neutíkám, nepotlačuji jej a nejednám tak, jako bych byl nesmrtelný. Víra mi tedy dává poznat všeobecnost smrti jako nejvlastnější pravdu:

Byla-li by všeobecnost smrti zdůvodňována pouze biologicky, bylo by možné mít všeobecnost smrti za platnou pouze dočasně, za zrušitelnou, s myšlenkou na to, že se medicíně nakonec podaří smrt odstranit; žádný přírodovědec totiž nedokáže říci, proč by organismus nemohl žít neomezeně dlouho.

Víra naproti tomu poznává smrt jako absolutně platnou. Hluboko v člověku samotném spočívá nepřekonatelný a neodstranitelný důvod toho, proč umírá. Člověku se smrt jen „nepřihází“ – člověk je smrtelníkem a směřuje k smrti z hlubšího, než toliko biologického důvodu.

Nejhlubším důvodem nasměrování člověka k smrti, ano, tím, co dělá člověka smrtelným, je duchovní svoboda, přičemž biologická smrtelnost je ve své pravé podstatě pouze projevem a „stáváním se“ smrtelnosti, která vychází z duchovního základu svobody.

Jak to? Svoboda není možnost dělat stále znovu to neb ono; svoboda je možnost ustavení něčeho definitivního, toho, co má být a

co nemá pominout. Je-li tedy člověk svobodný, pak je někým, kdo se svou svobodnou činností, kterou o sobě jako o celku definitivně rozhoduje, vytváří svou vlastní definitivnost a završenost. Tělesnost člověka však nemůže být místem definitivního uskutečnění svobody; když „se“ svoboda v tělesnosti „stává“, aby samu sebe realizovala, zároveň tělesnost překonává; věřící člověk chce být smrtelný, aby mohl být opravdu nesmrtelný, tedy nikoli aby nekonečně pokračoval v čase, nýbrž jako to, co bylo učiněno jednou provždy, a tak je ve věčnosti mimo čas.

Víra jde na smrt, protože se touží stát dokonalostí. Připadali bychom si jako zatracenci, kdyby nám řekli, že tak jako dosud to bude navěky, kdyby se z našich životů vytratila důstojnost toho, že náš život je jedinou neopakovatelnou možností k rozhodnutí – neopakovatelnou, neboť svoboda rodí to, co trvá.

Víra ví o dokonalosti pocházející ze svobody, která předčí dokonalost ze smrti, víra totiž ví o dokonalosti z Boží milosti, která byla kdysi jako možnost nabídnuta prvnímu člověku, Adamovi, v ráji. Adam ovšem selhal a upadl do hříchu. Ano, nutnost našeho umírání je výrazem viny celého Adamova pokolení, následkem prvotního hříchu. A přece je smrt jakožto završení a osvobození z nynějšího času a vezdejšího světa, lepší nežli proces „stávání se“, jímž je náš nynější každodenní život.

Jedna a tatáž smrt je buď „přirozená“ a v souladu s lidským bytím, pokud je přerodem do dokonalosti, kterou vidí víra; anebo „nepřirozená“, pokud nemůže být pro ne-víru lidská tělesnost jako proměněná a oslavená vyzdvížena k Bohu.

Smrt je tedy prolomením definitivnosti – tímto rozpoznáním se

víra staví jak proti představě o stěhování duší (která zneuznává jedinečnou důstojnost tohoto pozemského života), tak proti materialistickému učení o absolutním konci člověka ve smrti; toto prolomení se dokonalosti se však zároveň ukazuje jako absolutní vrchol naší bezmoci. Martin Luther ve svém posledním kázání krásně říká, že ve smrti a umírání: „*Jsmo žebráci!*“¹⁰

Smrt je poslední čin, jímž o sobě člověk totálně a neodvolatelně rozhoduje, a to buď ochotným přijetím, anebo posledním protestem vůči své absolutní bezmoci, v níž o nás absolutně rozhoduje nevýslovné Tajemství jménem Bůh. Ve smrti jsme zcela vytrženi sami sobě, ve smrti je nám odebrána i ta nejmenší naděje, že bychom něco mohli zastat vlastní silou. Ve smrti nám buď bude všechno dáno, anebo nám bude všechno odňato, podle toho zda jsme se k naší totální bezmoci postavili jako lidé důvěřující Božímu tajemství, anebo zda dokonce i ve smrti toužíme sami sebe zachovat a nevěřicně si myslíme, že padáme do propasti nicoty – protože padáme do nezměrnosti Boží.

Smrt tudíž může být stejně tak činem víry i smrtelným hříchem. Ovšem k tomuto činu smrti nedochází nutně ve fyzikálním čase, o kterém lékaři mluví jako o exitu, umíráme přece po celý život, každý životní okamžik přece představuje kousek cesty ke konečnému cíli ve smrti – život je tedy vlastní smrtí, a smrt je jen koncem celoživotního umírání, jež se v ní dovršuje.

Tento umírající život a toto živoucí umírání je však právě věcí víry a důvěry v to, že je o nás již správně rozhodnuto, je láskyplným

---

¹⁰ „*Jsmo žebráci. To je pravda. Jen žebřák však může být skutečně obdarován. Žije z milosti.*“
K této Reformátorově větě srov. celou Albrechtovu studii: ALBRECHT, Michael J. *Jsmo žebráci: Martin Luther o umírání a smrti*. Vyd. 1. Praha: Lutherova společnost, 2007.

přijetím toho a krajním sebeodevzdáním se tomu, co nám bylo sesláno (v Ježíši Kristu), odevzdáním se vtělenému Kristu. Život ve víře je odříkáním se sebe již předem, protože se nakonec stejně musíme všeho zříci pro nezměrnost Boží. (O tom je vlastně celý – pravý – půst, umět se pro Boha zříci věcí tohoto světa; umět si ve víře odříci věci časné, abychom neztratili věčných.) Naopak, není-li tento umírající život věcí víry, je úzkostným, násilným zadržováním toho, co nám buď jak buď chce uniknout, protestem proti umírání v životě, zoufalou žízni po životě, jež se domnívá, že si musí za každou cenu, i za cenu obrovské a neodčinitelné viny, vynutit štěstí. Smrt, kterou již za života umíráme, je takto opravdovým činem důvěry v Boha, jež dává člověku odvahu nechat si brát – anebo je vpravdě smrtelným hříchem.

„Milé sestry a milí bratři.“ V našem umírání však jsme, ať si to uvědomujeme či nikoli, spolu-účastníky a následovníky Ježíše Krista, v mnohem rozsáhlejším boji, zápase mezi životem a smrtí! Tak zpívala stará církev před evangeliem Velikonoční neděle (tedy zvěstí o prázdném hrobě) v sekvenci *Victimae paschali laudes*: „*Velikonoční oběti, pospěšme chválu zapěti, Beránek ovce vykoupil, když muka kříže podstoupil (...) se smrtí život utkal se v podivuhodném zápase...*“¹¹ Ano, neumíráme jako první, každý sice umírá „svou vlastní smrtí“ v neúprosné samotě a je tak ve víře nezastupitelný. Přece však je smrt, ačkoli je v každém jednotlivém případě jedinečná, taktéž tou smrtí, kterou do tohoto světa vpustilo „NE (!)“ hříchu prvního člověka, ovšem taktéž tou smrtí, kterou na sebe v Ježíši

---

¹¹ Důležitá součást velikonoční liturgie (před reformou liturgie na 2. vatikánského koncilu celého velikonočního oktávu) k námi citovanému českému přebásnění srov. např. [online] http://www.christnet.cz/clanky/1130/velikonocni_sekvence_velikonocni_obeti_victimiae_paschalis.url[2. Března 2013].

Kristu svobodně přijala vtělená Svoboda Boží (Ježíš Kristus!). Naše smrt je tak následováním smrti obou.

„Nejmilejší Kristovy přítelkyně a přátelé.“ Ačkoli jsme o smrti řekli mnoho, přece jsme řekli jen málo. Neboť kdo může vůbec něco říci o tajemstvích lidského života, zvláště když jsou vnášena do tajemství samého Boha, jehož věčné Slovo vzalo na sebe naši smrt a tím jí dalo Boží důstojnost, nepochopitelnost a věčnou milost? A přesto musí člověk na smrt myslet, nejen proto, že sám umírá, ale ještě více proto, že smrt je velkopátečním tajemstvím Páně. Od okamžiku, kdy Ježíš Kristus zemřel za spásu celého světa, kdy skrze smrt Jednoho, toho Ukřižovaného, vešly do světa definitivně Boží život a sláva, není již na tomto světě žádná událost více rozhodující, nežli smrt.

„Milé sestry a milí bratři.“ Stalo-li se nám, že jsme z milosti Boží a z Božího povolání s Ježíšem Kristem zemřeli, pak je všední a banální událost, které každý jdeme vstříc a již říkáme smrt (časná), povznesena mezi Boží tajemství. Abychom těmto tajemstvím porozuměli a mohli je v liturgii svého života prožívat, potřebujeme se jen dívat na smrt Ukřižovaného Ježíše Krista, slyšet a opakovat v životě i ve smrti slova, která promlouval a která vypovídají o jeho smrti vše: „*Bože, můj Bože, proč jsi mě opustil?*¹² (...) *Otče, do tvých rukou poroučím svého ducha.*¹³“

Chápeme-li ve víře smrt jako opuštěnost od Boha, v níž padáme do rukou věčného Boha, pak jsme smrt pochopili a již nyní jsme v ní pro svou důvěru v Boha obstáli.

---

¹² Mk 15,34.

¹³ Lk 23,46.

Vedle jednoho Ukřižovaného popisuje Písmo i dva další ukřižované – jaká to otřesná symbolika. Dva muži, kteří se své smrti rouhali, protože smrt nepochopili. Kdo ji také může pochopit? Jeden z těch dvou se však díval na smrt Kristovu, a to, co viděl, stačilo k tomu, aby pochopil smrt vlastní! Ano, svou vlastní smrt pochopíme a přijmeme jako svou spásu tehdy, když umírajícímu Kristu řekneme spolu s tímto lotrem: „*Rozpomeň se na mne, až přijdeš do svého království!*“¹⁴ Vždyť právě k tomuto umírajícímu pravil Syn člověka, který s námi sdílel náš smrtelný úděl a který tento náš úděl vykoupil, slova evangelia: „*Ještě dnes budeš se mnou v ráji!*“¹⁵

To říká také nám!

Aby nám zvěst o blažené smrti neodňala posvátnou bázeň, neřekl Ježíš druhému lotru nic: Temnota a mlčení visící nad jeho smrtí nám však připomínají, že smrt tělesná může být i začátkem smrti věčné. Ve víře však máme slyšet evangelium o smrti, která je životem; o příchodu Páně, který je životem, který nezná smrt, ačkoliv k nám přichází skrze smrt a ve smrt. Smrt Velkého pátku, smrt rodící to, co je věčně živé a věčně platné u Boha, je pravda, kterou ovšem zná jen víra.

Shrnuto příkladem, který si lze zapamatovat...

Takovým dobrým příkladem nám může být velký luterský theolog a mučedník Dietrich Bonhoeffer, který vlastní smrt (dobře) pochopil v hrůze nacistického žaláře, odkud píše: „*Auf dem Weg zur Freiheit ist der Tod das höchste Fest!*“¹⁶ – Ano, smrt je nám největším

---

¹⁴ Lk 23,42.

¹⁵ Lk 23,43b.

¹⁶ Podobné věty se vyskytují ve více Bonhoefferových dopisech, např. v básni *Stationen auf dem Wege zur Freiheit (Zastávky na cestě ke svobodě)*: „*Der Tod ist das höchste Fest auf dem Weg zur ewigen Freiheit...*“; jinde zase: „*Auf dem Weg zur Freiheit ist der Tod das höchste*

svátkem (největší slavností) tehdy, když důvěřujeme Kristu a jeho evangeliu – jen pak totiž může po skončení postu našeho života ve smrti následovat neděle vzkříšení.

Amen.

Fest.“ Každopádně viz BONHOEFFER, Dietrich, Christian GREMMELS, Renate BETHGE, Ilse TÖDT a Eberhard BETHGE. *Widerstand und Ergebung: Briefe und Aufzeichnungen aus der Haft*. Gütersloh: Chr. Kaiser/Gütersloher Verlagshaus, 1998.